

формирования национально-патриотического воспитания младших школьников средствами декоративно-прикладного искусства: этапность, методика, виды декоративного-прикладного искусства и их роль в формировании патриотизма в личности.

Ключевые слова: воспитание, декоративно-прикладное искусство, патриотизм.

Antoniuk Nadia, Khomiarchuk Alla. National and patriotic education of young schools by means of decorative and applied art. The article reveals the peculiarities of the formation of the national-patriotic education of younger schoolchildren by means of decorative and applied arts: stage, method, types of decorative-applied art and their role in the formation of patriotism in the individual.

Keywords: education, arts and crafts, patriotism.

Стаття надійшла до редколегії 21.11.2018 р.

УДК 378:1.07.316.6

Олена Біда

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II (Берегово, Закарпаття)

РІЗНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ АРТ-ТЕРАПІЇ

З'ясовано різні підходи до визначення арт-терапії: як терапія засобами мистецтва; як засіб розвитку особистості та її творчого потенціалу; як технологію, що застосовує спонтанну образотворчу діяльність з метою розкриття творчого потенціалу і гармонізації внутрішнього світу дітей; як особлива форма психотерапії; як усі види практики надання психологічної допомоги особистості, навчання, реабілітації і психотерапії, засновані на мистецтві і творчих продуктивних формах активності людини; як терапію, змістом якої є художня творчість людини.

Ключові слова: арт-терапія, формування творчої індивідуальності, підходи, переваги застосування арт-терапії, психотерапія.

Постановка проблеми у загальному вигляді та зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. У наш час актуальними є питання всебічного формування особистості, здатної до самовиховання, саморозвитку та творчої самореалізації. Існує потреба для вирішення поставленого завдання, що обумовлено соціальними, культурологічними, педагогічними чинниками. Це і задає необхідність пошуку дієвих засобів формування особистості. В цьому питанні велике значання надається сучасному методу формування творчої індивідуальності – арт-терапії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми розробки наукових аспектів арт-терапії вбачаємо у роботах О. Вознесенської [1], А. Грішиної [2], Л. Калініної [3], Б. Карвасарського [4; 5], О. Копитіна [6], Л. Лебедевої [7; 8] О. Смілянець [9], О. Сороки [10] та ін.

Мета статті: з'ясувати різні підходи до визначення арт-терапії.

Виклад основного матеріалу дослідження. Арт-терапія розглядається як засіб розвитку особистості та її творчого потенціалу за допомогою основних механізмів: сублімації і трансформації. Керівник (вчитель, викладач, психолог, арт-терапевт) заохочує членів групи (учнів, студентів, пацієнтів) довіряти своєму власному сприйняттю і досліджувати свої творіння як самостійно, так і за допомогою інших членів групи.

З вище викладеного випливає, що в основі арт-терапії лежить процес творчості. Творчий потенціал закладений у кожній людині на різній глибині підсвідомості, і «втягнути» його можливо, тільки спираючись на особисту індивідуальність.

Арт-терапія здатна за допомогою простих засобів актуалізувати внутрішній потенціал кожної людини, тому останнім часом все ширше застосовується в сфері освіти і підготовки фахівців різних галузей зокрема.

Засновником арт-терапії як окремого напрямку в науці вважається британський художник А. Хілл. Творчість Хілла поєднувала в собі елементи імпресіонізму та експресіонізму, проте мала і риси традиційних художніх напрямів.

У 1938 році, під час лікування від туберкульозу в санаторії Мідхерст, А. Хілл, малюючи довколишні об'єкти, зауважив, що це заняття – малярство – допомагає йому одужувати. Вже наступного року арт-терапію було застосовано в санаторії, а А. Хілл почав викладати малюнок і живопис іншим пацієнтам, левову частку яких становили поранені солдати, котрі повернулися з війни.

А. Хілл виявив, що практика мистецтва не тільки допомагає пацієнтам відволіктися від своєї хвороби або травми, але і сприяє звільненню від психічних розладів. У 1942 році А. Хілл вперше використав термін арт-терапія, а вже у 1945 році опублікував свої ідеї в художній книзі «Мистецтво проти хвороб». Згодом саме він став президентом Британської асоціації арт-терапевтів [11].

І. Головатюк вважає, що арт-терапія – це спеціалізована форма психотерапії, заснована на мистецтві, в першу чергу, образотворчому і творчій діяльності. Окрім того, арт-терапія – метод психотерапії, що використовується для лікування і психокорекції за допомогою художніх прийомів [11].

Сьогодні не існує єдиного прийнятого визначення «арт-терапії». Розглянемо, наукову категорію «арт-терапія» у літературі:

У Великому тлумачному словнику сучасної української мови дається таке визначення арт-терапії – це «метод лікування нервових і психічних захворювань засобами мистецтва та самовираження в мистецтві» [12, с. 41].

Психотерапевтична енциклопедія використовує терміни окрім «арт-терапії» – «образотворча терапія» або «художня терапія», проте вони не зводяться до англійського аналога й звужують його зміст [5, с. 43].

Арт-терапія представлена – як вид психотерапії, лікування залученням до мистецтва – у тлумачному словнику психіатричних термінів. Для цього з «хворим» обговорюють витвори мистецтва (катарсичний вплив) або використовують переживання творця. Тут мистецтво створює можливості для самовираження, відреагування, відволікання. До арт-терапії відносять:

- бібліотерапію,
- музикотерапію,
- кінотерапію тощо [13].

Найбільш імпонує нам позиція О. Сороки, яка визначає «арт-терапію як інноваційну освітню технологію «лікування» засобами образотворчого мистецтва, а саме малюнком, графікою, живописом, скульптурою для гармонійного розвитку особистості. Як допоміжні засоби в арт-терапії використовують музику, казку, танець, гру, драму тощо» [10, с. 34].

О. Вознесенська визначає арт-терапію як «метод оздоровлення за допомогою творчого самовираження. Зцілення передбачає духовну цілісність, гармонію духа і тіла» [1, с. 20].

А. Грішина [2, с. 96] розглядає арт-терапію як «технологію, що застосовує спонтанну образотворчу діяльність з метою розкриття творчого потенціалу і гармонізації внутрішнього світу дітей».

Т. Глухова вважає, що арт-терапія «особлива форма психотерапії, заснована на динамічній взаємодії трьох її основних елементів-учасників: клієнта, психотерапевта й образотворчого матеріалу – продукту творчості» [14, с.69]. Науковці розглядають арт-терапію і як «...усі види практики надання психологічної допомоги особистості, навчання, реабілітації і психотерапії, засновані на мистецтві і творчих продуктивних формах активності людини... Арсенал форм, видів і методів арт-терапії надзвичайно різноманітний» [15, с. 206].

Л. Калініна, вважає арт-терапію, як «терапією, змістом якої є художня творчість людини» [3, с. 25].

Цікавою є позиція на арт-терапію О. Смілянець, яка:

- а) рахує її методом лікування за допомогою художньої творчості, що сприяє вираженню агресивних почуттів у соціально допустимій формі;
- б) дає основу для інтерпретацій і діагностичної роботи в процесі терапії;
- в) дає змогу працювати з думками і почуттями, які здаються нездоланими;
- г) сприяє виникненню відчуття внутрішнього контролю й порядку;

д) розвиває й посилює увагу до почуттів [9, с. 473].

Погоджуємось з думкою Л. Повстан, що «арт-терапія є засобом психологічної гармонізації і розвитку людини через її заняття художньою творчістю. А оскільки – вона є терапією шляхом творчого самовираження, то ця властивість відкриває практично безмежні можливості для особистісного розвитку» [16, с. 37–46]. Арт-терапія, з позиції адаптації, подається як «інтегративний адаптаційний механізм, що надає людині активну позицію відносно можливостей пристосування до середовища, яке сприяє загальній гармонізації особистості» [4, с. 243].

Актуальними проблемами психологічної та психотерапевтичної допомоги населенню, що існує сьогодні є:

- подолання наслідків психотравмуючих подій;
- діагностика та психотерапія ПТСР;
- заходи з реабілітації постраждалих, адаптації в нових соціально-психологічних умовах.

Ці проблеми вирішуються через реалізацію наступних завдань в роботі з будь-якої категорією тих, хто потребує допомоги:

- підвищення мотивації на психологічну роботу;
- пізнання себе, усвідомлення власних потреб, бажань, деструктивних моделей поведінки, відновлення відчуття особистісної цінності, укріплення образу Я та впевненості у власних силах;
- подолання відчуття ізольованості та навчання іншим моделям комунікації, відновлення старих та побудова нових стосунків, формування групової ідентичності, відновлення відчуття приналежності до певних груп та спільнот (родинним, професійним тощо);
- пошуки смислів життя, вирішення екзистенційних питань;
- розвиток навичок саморегуляції.

О. Вознесенська визначає арт-терапію через поняття «зцілення»: арт-терапія – це спосіб зцілення за допомогою творчого самовираження, де «зцілення» – це досягнення клієнтом цілісності. На жаль, іноді в колі фахівців з психотерапії в Україні використовують термін «арт-терапія» для того, що нею не є, що призводить до дискредитації методу. Часто арт-терапія перетворюється з потужного психотерапевтичного методу на розваги, дозвілля. В той же час фахівці когнітивно-поведінкового підходу в психотерапії, клієнт-центрованої терапії використовують методи арт-терапії – малюють, ліплять з пластиліну чи глини, але не називають це арт-терапією, адже повністю не розуміють особливості застосування творчості в реабілітаційному процесі та психологічній допомозі особистості.

Тому визначено переваги застосування арт-терапії з метою психосоціального відновлення особистості для учасників бойових дій, вимушених переселенців, громадських активістів, що перебувають в стані емоційного вигорання.

1. Арт-терапія завжди надає ресурс, тому що апелює до творчої складової психіки, відбувається пошук можливостей самозцілення, залучення внутрішніх ресурсів людини.

2. Можливість через творчість обійти «цензуру свідомості» надає можливість розвинути та дослідити власні несвідомі процеси, приховані ідеї і стани, бажані соціальні ролі та форми поведінки, що знаходяться в «витісненому вигляді» або мало проявлені в житті.

Символічна мова як одна з основ образотворчого мистецтва дає можливість людині виразити свої почуття, дослідити власні моделі комунікації, поведінки, які знаходять своє відображення в створених образах. Адже, метод арт-терапії заснований на механізмі проєкції: все, що твориться клієнтом, є проєкцією частини його внутрішнього світу назовні – на образотворчі матеріали, втілення частини «Я» в художньому образі. Арт-терапія – метод, орієнтований на інсайт клієнта.

3. Арт-терапія як засіб невербального спілкування є цінною для тих, кому важко описати словами свої переживання (відомо, що травма закарбовується на рівнях тілесних і емоційних переживань та образів уяви). Творча діяльність створює умови для зближення людей, розуміння одне одного через сприймання створених образів, співпереживання. Арт-терапевтична методологія передбачає безумовне прийняття клієнта у будь-яких його проявах.

4. Малюнок (танець, мелодія тощо) в арт-терапевтичному процесі є певним матеріальним полем для метафоричної взаємодії, дозволяє по-новому поглянути на ситуацію та знайти шлях до їх вирішення.

Усвідомлення власних деструктивних патернів взаємодії, можливість трансформації їх в цьому полі створює умови для інтеріоризації отриманого досвіду та побудови нових стратегій поведінки [17].

Висновок з цього дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Сучасний соціокультурний простір України характеризується зміною загальносуспільних духовних орієнтирів, засиллям псевдокультурних, агресивних та антигуманних тенденцій у засобах масової інформації. Саме мистецтво і творчість допомагають зрозуміти й оцінити свої почуття, спогади, образи майбутнього, знайти час для відновлення життєвих сил і спосіб спілкування із собою[11].

Вченими арт-терапія розглядається : як терапія засобами мистецтва, яка ґрунтується переживаннях, конфліктах, що можуть бути виражені в образотворчому мистецтві та музиці. Арт-терапія допомагає звільнитися від конфліктів і переживань; як засіб розвитку особистості та її творчого потенціалу за допомогою основних механізмів: сублімації і трансформації; як метод оздоровлення за допомогою творчого самовираження; як технологію, що застосовує спонтанну образотворчу діяльність з метою розкриття творчого потенціалу і гармонізації внутрішнього світу дітей; як особлива форма психотерапії, заснована на динамічній взаємодії трьох її основних елементів-учасників: клієнта, психотерапевта й образотворчого матеріалу – продукту творчості; як усі види практики надання психологічної допомоги особистості, навчання, реабілітації і психотерапії, засновані на мистецтві і творчих продуктивних формах активності людини; як терапію, змістом якої є художня творчість людини. У даних напрямках є потреба щодо розкриття досліджуваного питання.

Джерела та література

1. Вознесенская Е.Л. Особенности и перспективы развития арт-терапии в Украине / Е.Л. Вознесенская // Наукові праці (Серія : Педагогіка) : науково-методичний журнал. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2009. – Вип. 95. – Т. 105. – С. 19–24.
2. Гришина А.В. Развитие творческой индивидуальности подростков средствами арт-терапии в учреждениях дополнительного образования: дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.01 / А.В.Гришина. – Волгоград, 2004. – 186 с.
3. Калініна Л.А. Використання лялькотерапії як напряму арт-терапії у корекційній роботі з дітьми, які мають проблеми у розвитку / Л.А.Калініна // Наукові праці : науково-методичний журнал (Серія : Педагогіка). – Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім.Петра Могили, 2009. – Вип.95. – Т.105. – С.25–30.
4. Карвасарский Б. Д. Психотерапия: учебник для студ. мед. ВУЗов / Борис Дмитриевич Карвасарский. – 2-е изд. – СПб.: Питер, 2002. – 672 с.
5. Психотерапевтическая энциклопедия / под ред. Б.Д.Карвасарского. – СПб.: Питер Ком, 1999. – 752
6. Копытин А.И. Методы арт-терапии в преодолении последствий травматического стресса / А.И.Копытин. – М.: Когито- Центр, 2014. – 208 с.
7. Лебедева Л.Д. Педагогические основы арт-терапии в образовании учителя: дис. ... д-ра пед. наук : спец. 13.00.01/ Людмила Дмитриевна Лебедева. – М., 2003. – 426 с.
8. Лебедева Л.Д. Практика арт-терапии: подходы, диагностика, система занятий / Людмила Дмитриевна Лебедева. – СПб. : Речь, 2003. – 256 с.
9. Смілянець О. Корекція девіантної поведінки підлітків засобами арт-терапії [Електронний ресурс] / О. Смілянець // Збірник наукових праць Інституту психології ім. Г. С. Костюка АПН України, за ред. академіка С. Д. Максименка. – К., 2009. – URL: <http://vuzlib.com/content/view/944/94/>
10. Сорока О.В. Теоретичні і методичні засади підготовки майбутніх учителів початкової школи до використання арт- терапевтичних технологій: дис. ... д-ра пед. наук: спец. 13.00.04 / Ольга Вікторівна Сорока. – Тернопіль, 2016. – 534 с.
11. Головатюк І.Г. Теоретичні основи застосування арт-терапії у процесі професійної підготовки фахівців // Молодий вчений / Педагогічні науки– № 7 (47) липень, 2017 р. – С. 276-278
12. Великий тлумачний словник сучасної української мови / [уклад. і голов. ред. Бусел В. Т.]. – К.; Ірпінь : Перун, 2007. – 1736 с.
13. Блейхер В.М. Толковый словарь психиатрических терминов / В.М.Блейхер, И.В.Крук. – Воронеж : НПО МОДЭК, 1995. – 640 с.

14. Глухова Т.Г. Актуализация восприятия профессионального здоровья педагогов средствами арт-терапии : дис. ... канд. псих. наук: спец. 19.00.07/ Татьяна Георгиевна Глухова. – Самара, 2003. – 181 с.
15. Возрастно-психологический подход в консультировании детей и подростков: учебное пособие для студ. высш. учеб. заведений / Г. В. Бурменская, Е. И. Захарова, О. А. Карбанова [и др.] – М.: Академия, 2002. – 416 с.
16. Повстан Л.А. Возможности арт-терапии в коррекционно-развивающей работе с социальными сиротами, имеющими нарушения психического развития на донозологическом уровне: дис. ... канд. псих. наук: спец. 19.00.04 / Людмила Александровна Повстан. – Томск, 2004. – 176 с.
17. Вознесенська О. Л. Арт-терапія як засіб психосоціального відновлення особистості // Вознесенська О. Л. / Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки : [Зб. наук. праць] / Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2015. – К. : КНУ імені Тараса Шевченка. – № 3 (29). – С. 40-47.

References

1. Voznesenskaia E.L. Osobennosti u perspektivy razvytiya art-terapiyu v Ukrainyе / E.L. Voznesenskaia // Naukovi pratsi (Serii : Pedagogika) : naukovo-metodychnyi zhurnal. – Mykolaiv : Vyd-vo ChDU im. Petra Mohyly, 2009. – Vyp. 95. – T. 105. – S. 19–24.
2. Hryshyna A.V. Razvytye tvorcheskoi yndyvudualnosti podrostkov sredstvamy art-terapiyu v uchrezhdeniyakh dopolnytelnoho obrazovaniya: dys. ... kand. ped. nauk: spets. 13.00.01 / A.V.Hryshyna. – Volhohrad, 2004. – 186 s.
3. Kalinina L.A. Vykorystannia lialkoterapii yak napriamu art-terapii u korektsiini roboti z ditmy, yaki maiut problemy u rozvytku / L.A.Kalinina // Naukovi pratsi : naukovo-metodychnyi zhurnal (Serii : Pedagogika). – Mykolaiv: Vyd-vo ChDU im.Petra Mohyly, 2009. – Vyp.95. – T.105. – S.25–30.
4. Karvasarskyi B. D. Psykhoterapiya: uchebnyk dlia stud. med. VUZov / Borys Dmytryevych Karvasarskyi. – 2-e yzd. – SPb.: Pyter, 2002. – 672 s.
5. Psykhoterapevtycheskaia entsyklopediya / pod red. B.D.Karvasarskoho. – SPb.: Pyter Kom, 1999. – 752
6. Корытун А.У. Методы арт-терапии в преодолении последствий травматического стресса / А.У.Корытун. – М.: Кожыто- Tsentr, 2014. – 208 с.
7. Lebedeva L.D. Pedagogicheskiye osnovy art-terapiyu v obrazovanii uchytelia: dys. ... d-ra ped. nauk : spets. 13.00.01/ Liudmyla Dmytryevna Lebedeva. – M., 2003. – 426 s.
8. Lebedeva L.D. Praktyka art-terapiyu: podkhody, dyahnostyka, sistema zaniaty / Liudmyla Dmytryevna Lebedeva. – SPb. : Rech, 2003. – 256 s.
9. Smilianets O. Korektsiia deviantnoi povedinky pidlitkiv zasobamy art-terapii [Elektronnyi resurs] / O. Smilianets // Zbirnyk naukovykh prats Instytutu psykholohii im. H. S. Kostiuka APN Ukrainy, za red. akademika S. D. Maksymenka. – K., 2009. – URL: <http://vuzlib.com/content/view/944/94/>
10. Soroka O.V. Teoretychni i metodychni zasady pidhotovky maibutnikh uchyteliv pochatkovoї shkoly do vykorystannia art- terapevtychnykh tekhnolohii: dys. ... d-ra ped. nauk: spets. 13.00.04 / Olha Viktorivna Soroka. – Ternopil, 2016. – 534 s.
11. Holovatiuk I.H. Teoretychni osnovy zastosuvannia art-terapii u protsesi profesiinoї pidhotovky fakhivtsiv // Molodyi vcheni / Pedagogichni nauky– № 7 (47) lypen, 2017 r. – S. 276-278
12. Velykyi tlumachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy / [uklad. i holov. red. Busel V. T.]. – K.; Irpin : Perun, 2007. – 1736 s.
13. Bleikher V.M. Tolkovyi slovar psykhyatrycheskykh termynov / V.M.Bleikher, Y.V.Kruk. – Voronezh : NPO MODЭК, 1995. – 640 s.
14. Hlukhova T.H. Aktualyzatsiia vospriiatia professionalnoho zdorovia pedagogov sredstvamy art-terapiyu : dys. ... kand. psyk. nauk: spets. 19.00.07/ Tatiana Heorhyevna Hlukhova. – Samara, 2003. – 181 s.
15. Vozrastno-psykholohicheskyi podkhod v konsultirovaniy detei y podrostkov: uchebnoe posobyе dlia stud. vyssh. ucheb. zavedenyi / H. V. Burmenskaia, E. Y. Zakharova, O. A. Karbanova [y dr.] – M.: Akademyia, 2002. – 416 s.
16. Povstian L.A. Vozmozhnosti art-terapiyu v korektsyonno-razvyvaiushchei rabote s sotsyalnyu syrotamy, ymeiushchymy narusheniya psykhycheskoho razvytiya na donozolohycheskom urovne: dys. ... kand. psyk. nauk: spets. 19.00.04 / Liudmyla Aleksandrovna Povstian. – Tomsk, 2004. – 176 s.
17. Voznesenska O. L. Art-terapiia yak zasib psykhosotsialnoho vidnovlenniia osobystosti // Voznesenska O. L. / Aktualni problemy sotsiolohii, psykholohii, pedagogiky : [Zb. nauk. prats] / Kyivskiy natsionalnyi universytet imeni Tarasa Shevchenka, 2015. – K. : KNU imeni Tarasa Shevchenka. – № 3 (29). – S. 40-47.

Буда Елена Анатольевна. Различные подходы к определению арт-терапии. Выяснено различные подходы к определению арт-терапии: как терапия средствами искусства; как средство развития личности и ее творческого потенциала; как технологию, которая применяет спонтанную изобразительную деятельность с целью раскрытия творческого потенциала и гармонизации внутреннего мира детей; как особая форма психотерапии; как все виды практики оказания психологической помощи личности, обучения, реабилитации и психотерапии, основанные на искусстве и творческих производительных формах активности человека; как терапию, содержанием которой является художественное творчество человека.

Ключевые слова: арт-терапия, формирование творческой индивидуальности, подходы, преимущества применения арт-терапии, психотерапия.

Bida Elena Anatolievna. Different approaches to determination of art-therapy. Different approaches to the definition of art therapy are defined: as therapy by means of art; as a means of personal development and its creative potential; as a technology that uses spontaneous pictorial activity to discover creative potential and harmonize the inner world of children; as a special form of psychotherapy; as all types of practice providing psychological assistance to the person, training, rehabilitation and psychotherapy, based on the arts and creative productive forms of human activity; as a therapy, the content of which is the artistic creativity of man.

Key words: art therapy, formation of creative personality, approaches, advantages of application of art therapy, psychotherapy.

Стаття надійшла до редколегії 06.12.2018 р.

УДК 37.091.26(045)(477)

Наталія Борбич, Олена Гузенко, Тетяна Оксенчук
Луцький педагогічний коледж (Луцьк)

ГУМАНІСТИЧНИЙ ПІДХІД В ОЦІНЮВАННІ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ ШКОЛЯРІВ: ІСТОРИКО-ПЕДАГОГІЧНИЙ АСПЕКТ

У статті проаналізовано ідеї гуманістичного оцінювання навчальних досягнень учнів у творчій спадщині видатних педагогів та психологів минулого. Розглянуто питання вибору оптимальних методів педагогічного контролю, реалізації принципів індивідуалізації і диференціації під час перевірки результатів навчання школярів, використання педагогіки співробітництва у оцінюванні навчальних досягнень учнів. Особливо акцентується увага на узагальненні дидактичних вимог, концептуальних положень, методичних порад щодо гуманістичного підходу в оцінюванні знань.

Теоретико-практичний аспект оцінювання знань базується на гуманістичному розумінні процесів учіння і викладання, на концепції навчання впродовж усього життя. Аналіз психологічної проблематики шкільної оцінки здійснюється через призму врахування стимулювальної та орієнтувальної функцій. До гуманістичних способів психології оцінювання віднесено згоду, підбадьорення та схвалення. Визначено головну педагогічну умову гуманістичного оцінювання навчальних досягнень – бути етичним щодо школяра, поважати і підтримувати його гідність.

Ключові слова: гуманізм, гуманістична педагогіка, видатні педагоги-гуманісти, оцінювання знань.

Постановка наукової проблеми та її значення. Сучасні потреби держави і суспільства вимагають перехід на нову, більш гнучку стратегію освіти, яка спрямована на формування у школярів позитивної мотивації учіння, розвиток їхніх потенційних можливостей, стимулювання до досягнення успіху в навчанні. Незаперечною роллю у цьому відіграє оцінка.

У сучасних умовах в якісно новому аспекті розглядають проблему впливу оцінки на самореалізацію особистості, мотиваційну спрямованість, розвиток і використання внутрішнього потенціалу дитини. Саме тому дослідження впливу контрольної-оцінювальної діяльності учнів на розвиток їхніх здібностей і задатків є важливою проблемою гуманістичної педагогіки.

В основу сучасних освітніх реформ покладено особистісно зорієнтований підхід, реалізація дидактичних принципів індивідуалізації та диференціації. У зв'язку з цим зростає роль контролю й оцінювання як важливих компонентів процесу навчання. Контроль, перевірка й оцінка – невід'ємні складники освітнього процесу, без яких неможливо уявити взаємодію між учнем і вчителем. Систематична перевірка результатів навчання дає можливість зрозуміти прогалини в знаннях учнів, виявити помилкове або неточне розуміння вивченого, стимулювати розумову активність, виробити вміння синтезувати й систематизувати матеріал, привчити до наполегливості й відповідальності. Окрім того, педагогічний контроль дозволяє забезпечити оперативний зовнішній і внутрішній зв'язок у навчанні, зіставити ефективність праці вчителів, оцінити якість надання закладом освітніх послуг.

Аналіз останніх досліджень з проблеми. Питання оцінювання навчально-пізнавальної діяльності учнів на принципах гуманізму – наукове коло досліджень таких учених, як: Б. Бович, Н. Софій, О. Щербак [13], І. Бургун [5], Т. Канівець [8].